DOCUMENTA MUSICAE FENNICAE XII

EDITIONEM CURAVIT EINARI MARVIA

THOMAS BYSTRÖM

AIR RUSSE VARIÉE

pour le Pianoforte

Sign.: Kl 3907
Inv.č.: 25428

Archiv Konzervatória v Bratislave

EDITION FAZER
HELSINKI-HELSINGFORS

F.M. 5210

Offset Oy, Helsinki, 1973

Air Russe variée

Thomas Byström
Rev. Pentti Koskimies

Andante

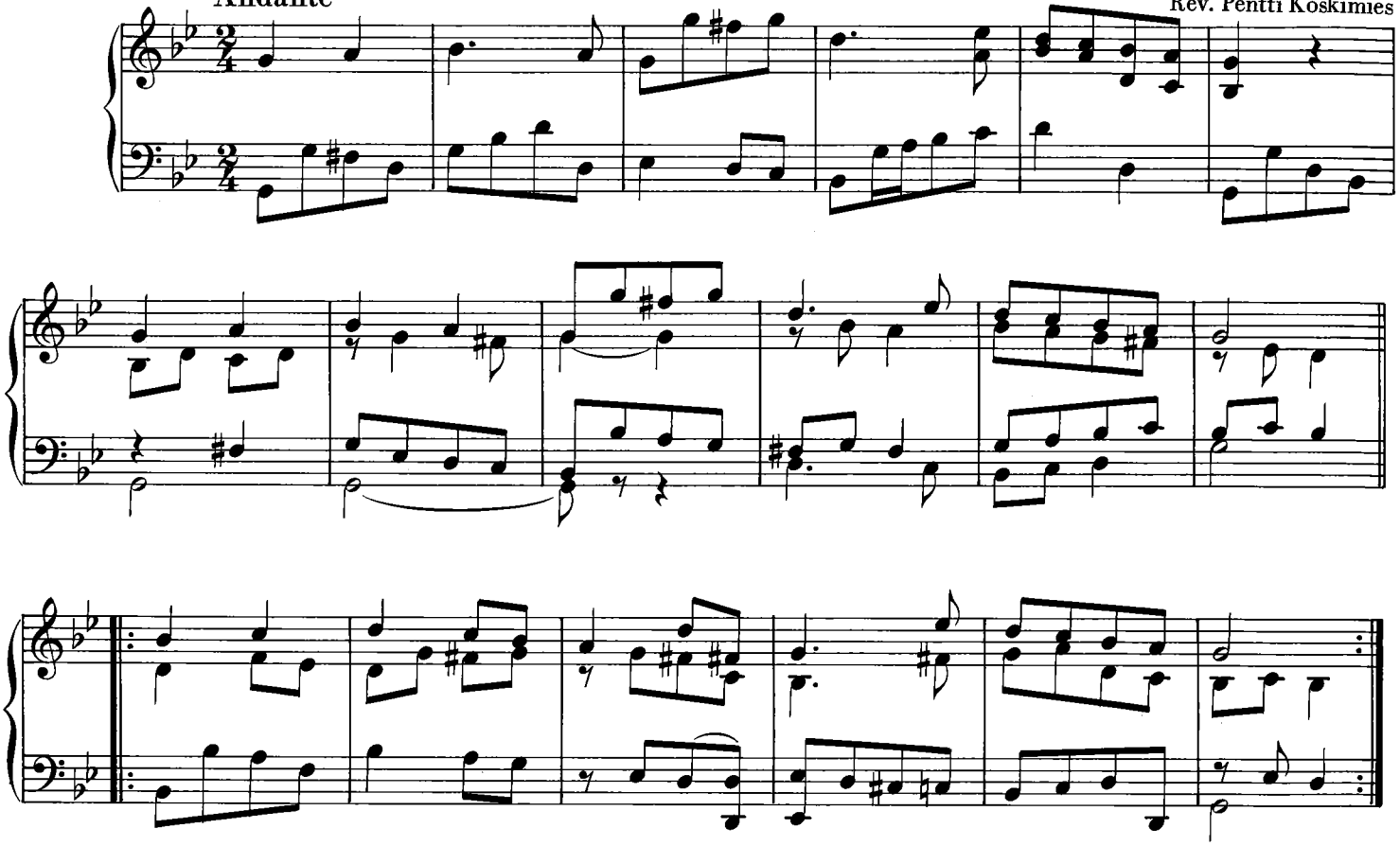

Var. 1.

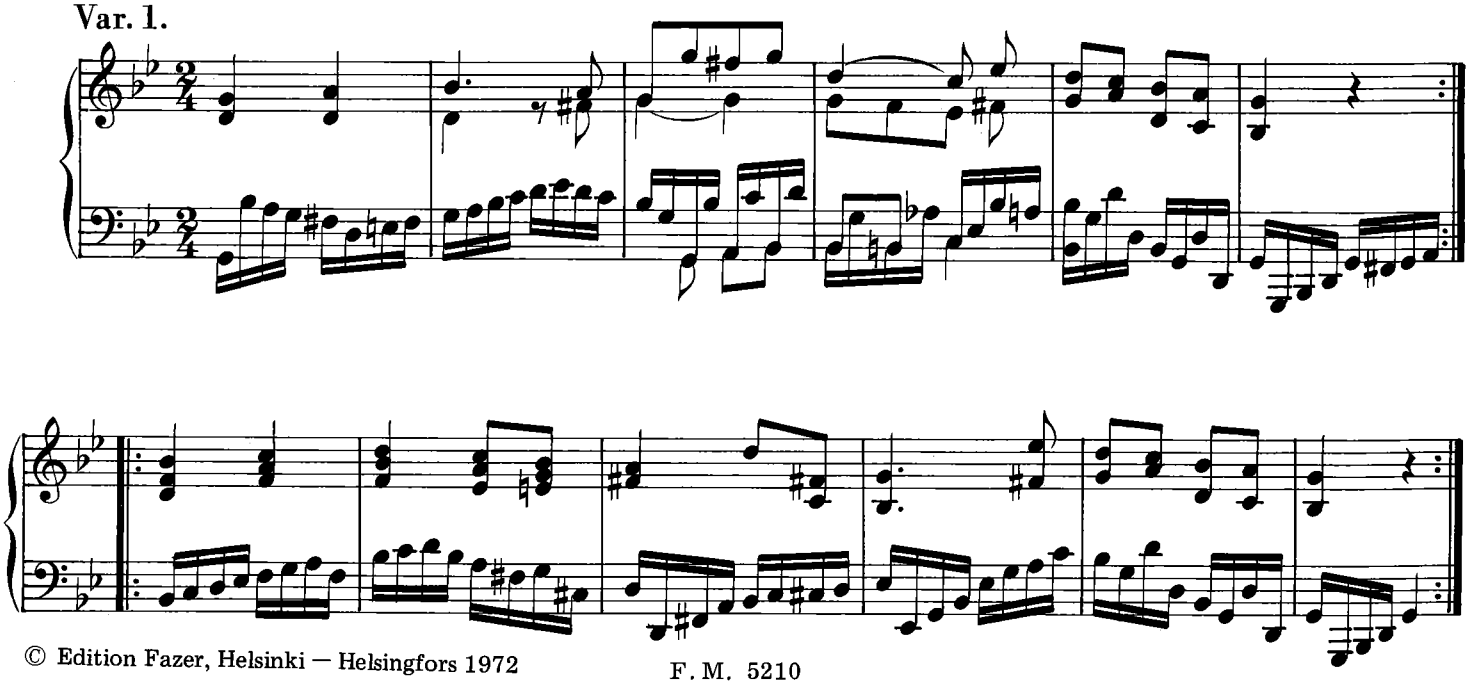

© Edition Fazer, Helsinki — Helsingfors 1972

Var. 2.

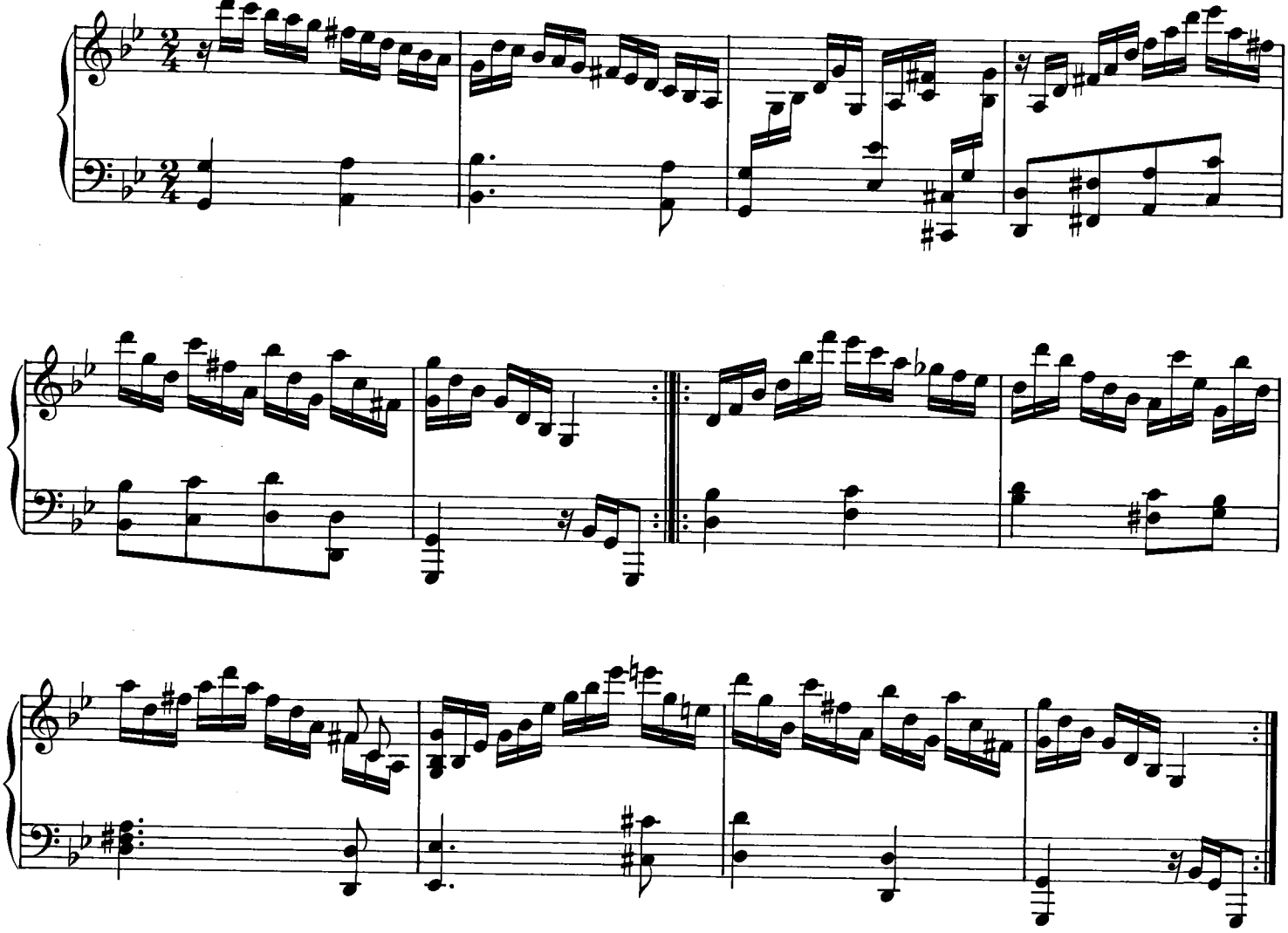

Var. 3.

Legato con espressivo *perdendosi a tempo*

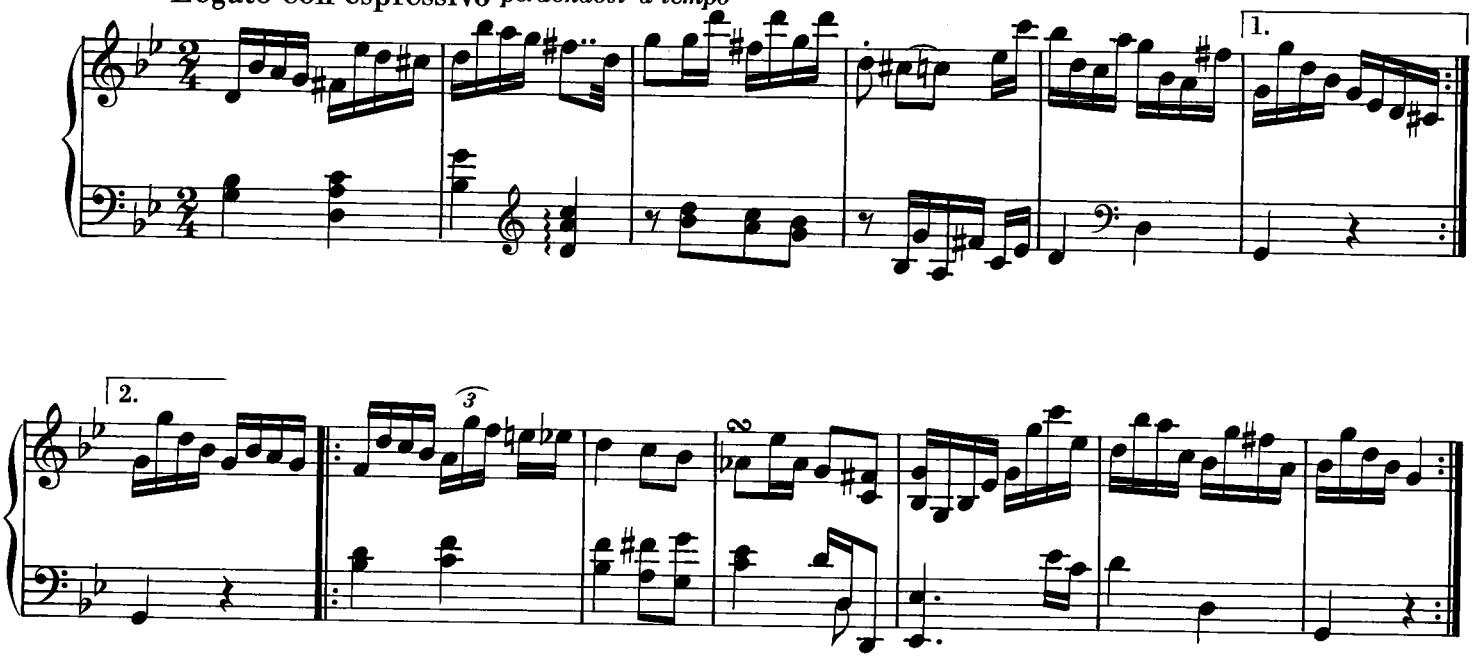

Var. 4.

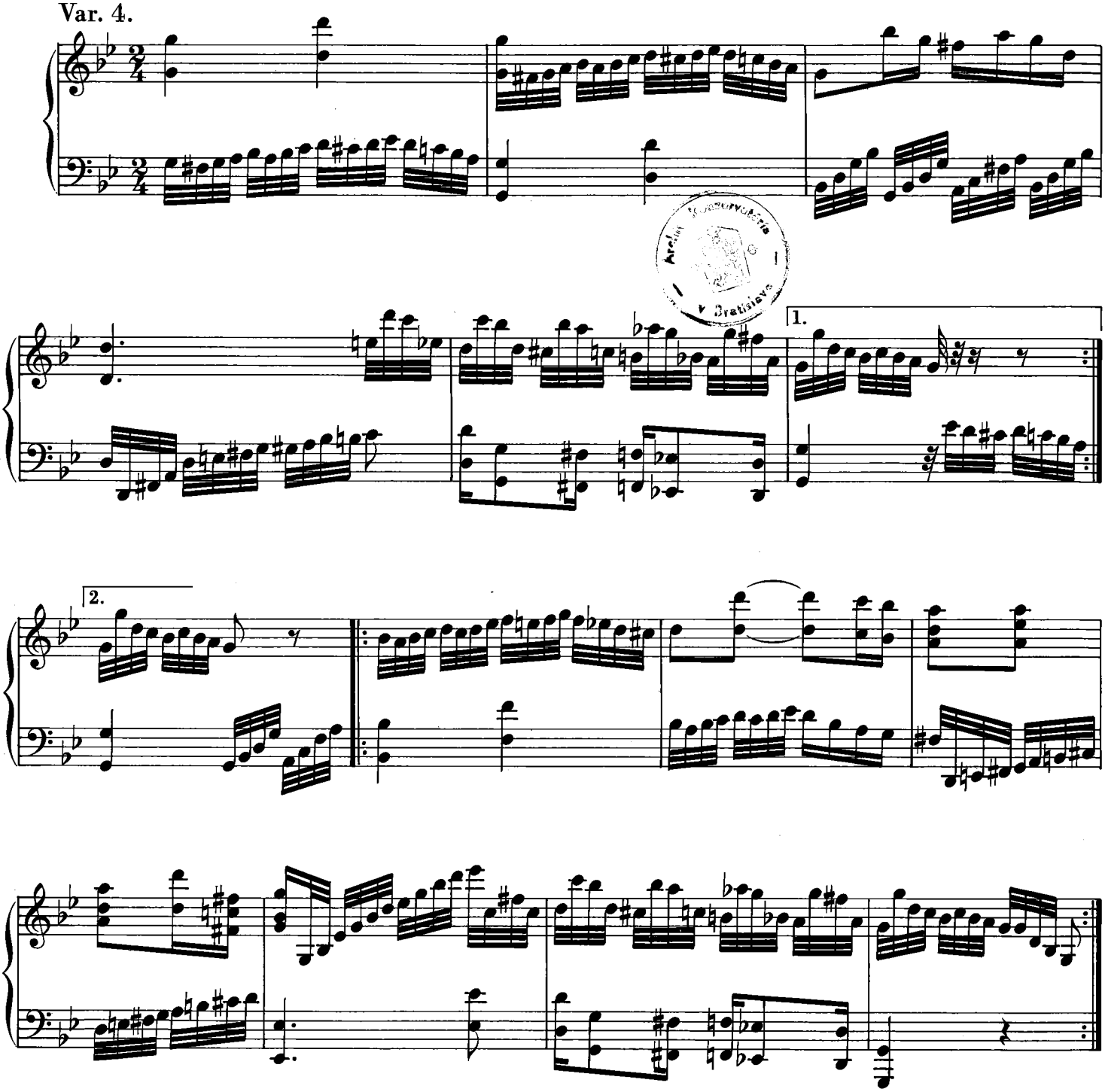

Var. 5.

Poco largo

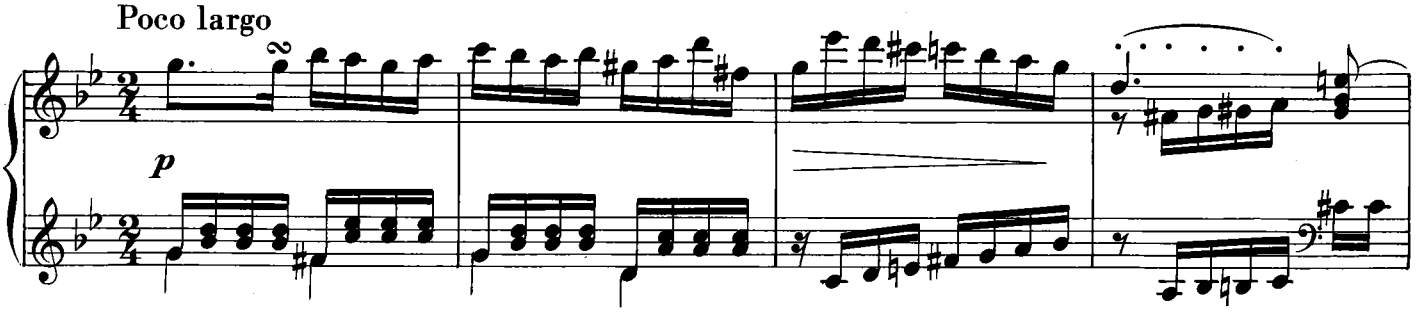

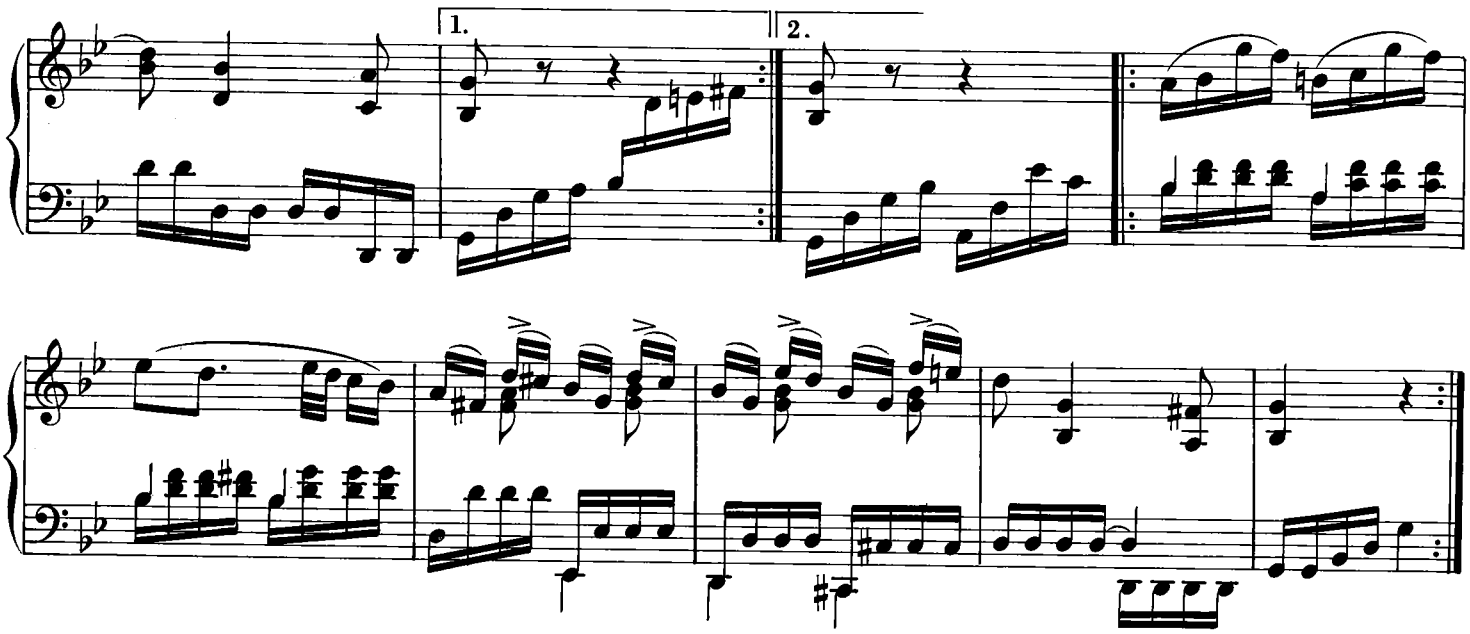

Var. 6.

Tempo I

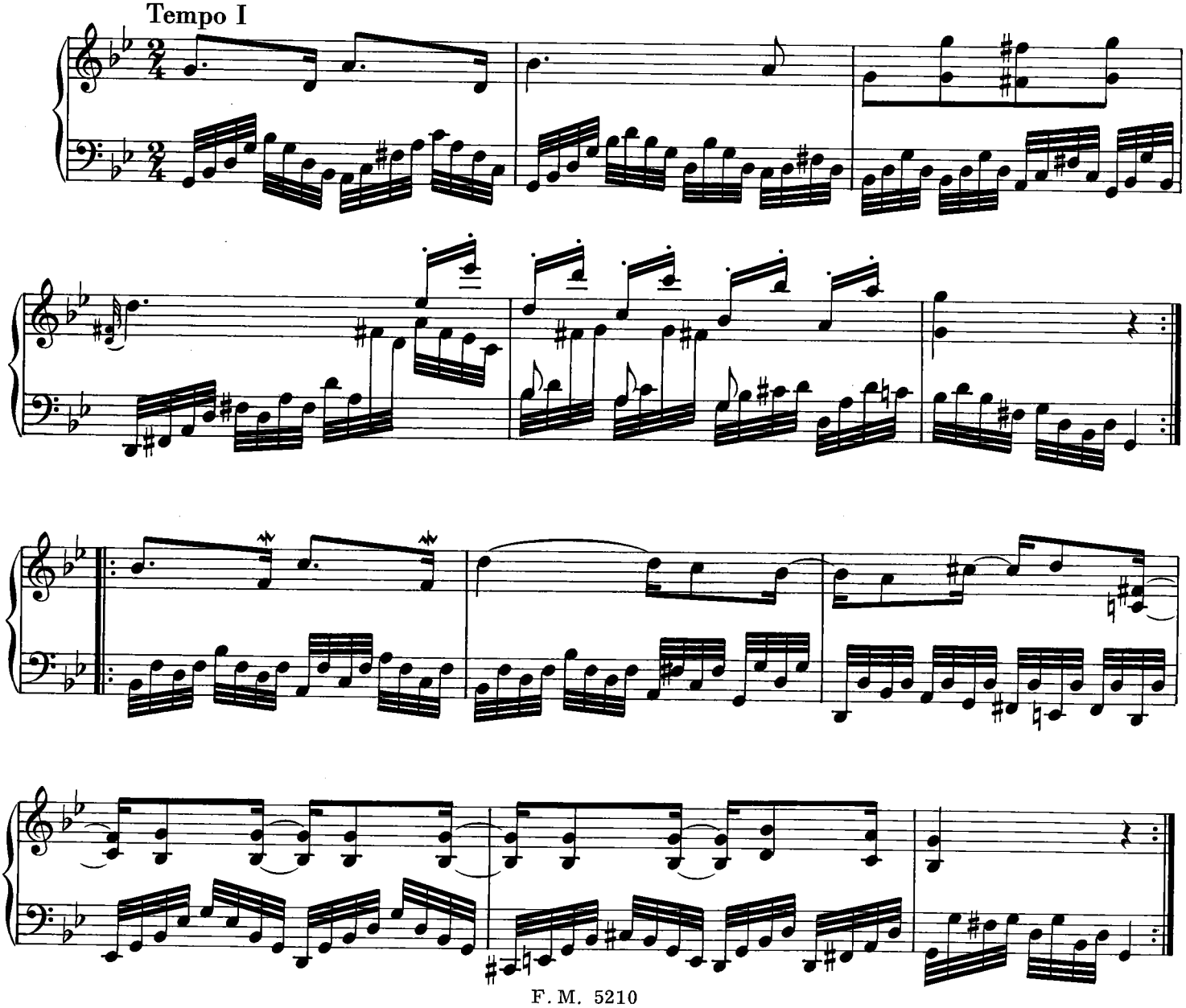

Var. 7.

Marche

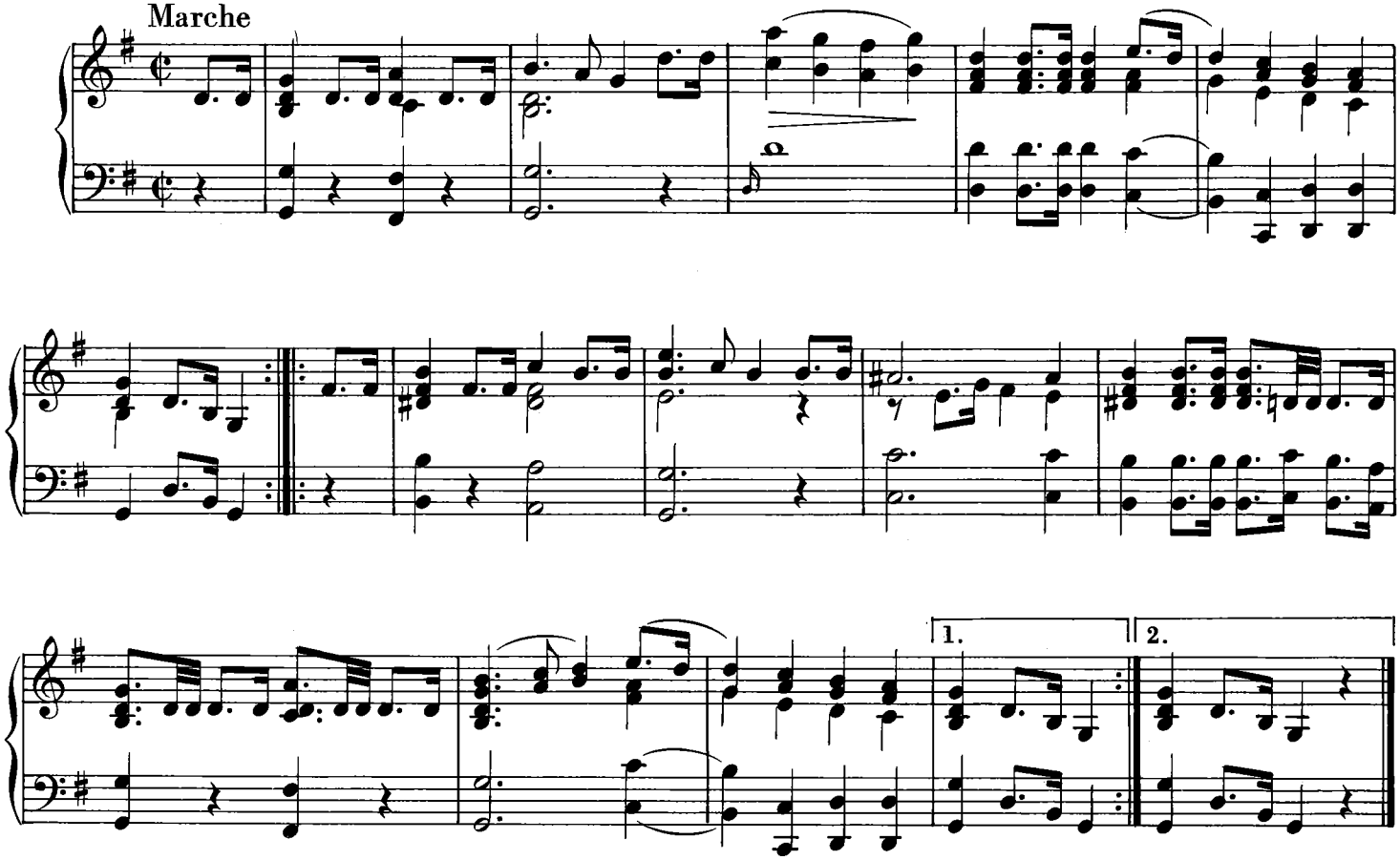

Var. 8.

Quasi allegro

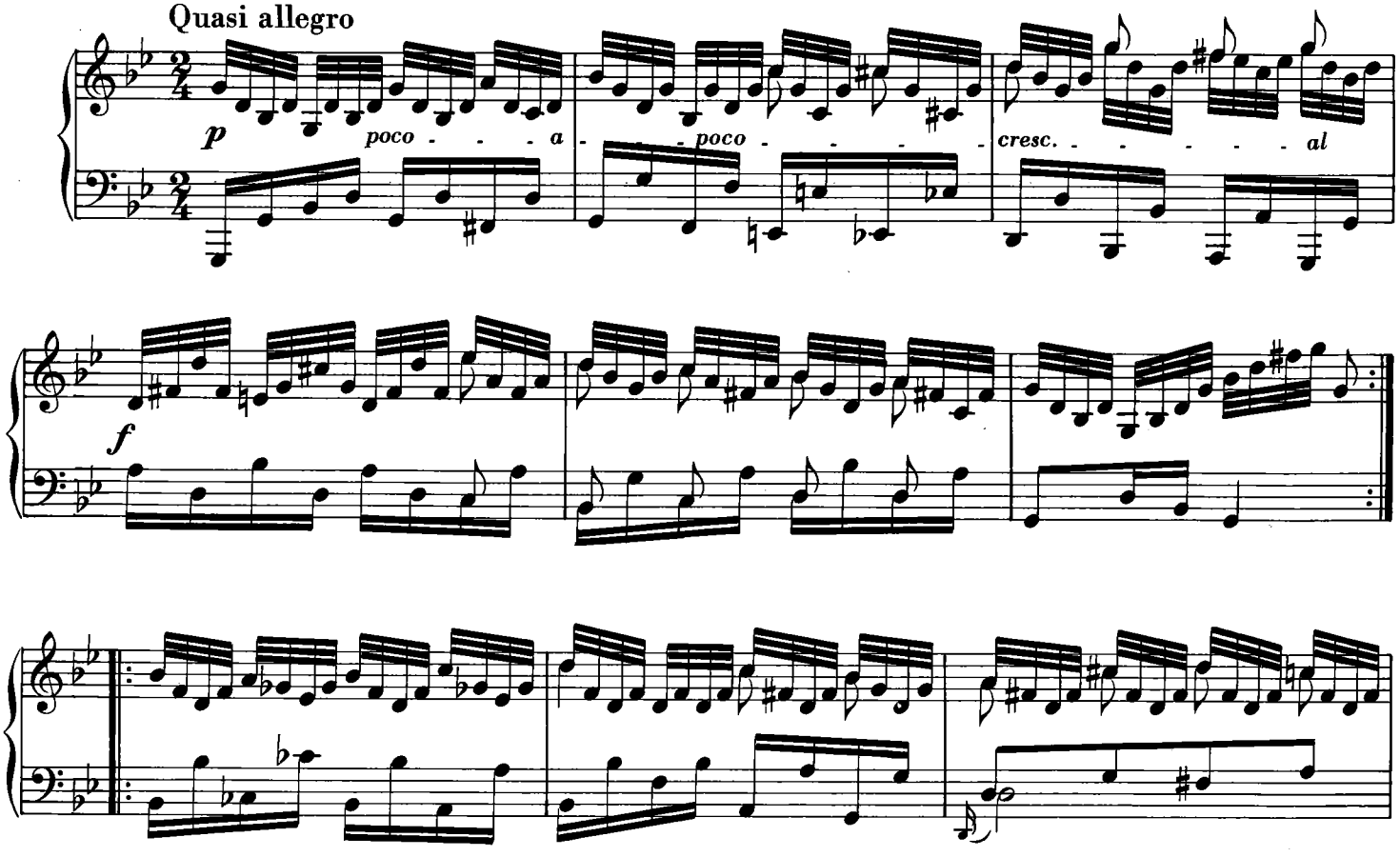

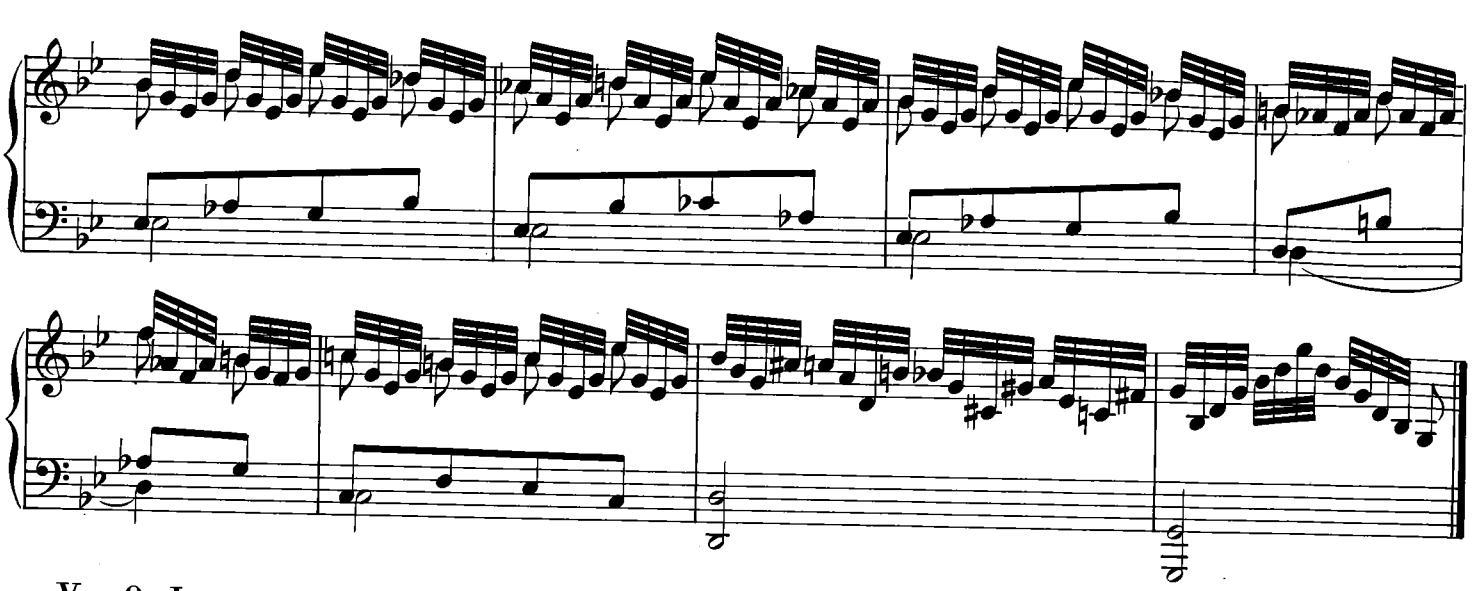

Var. 9. Largo

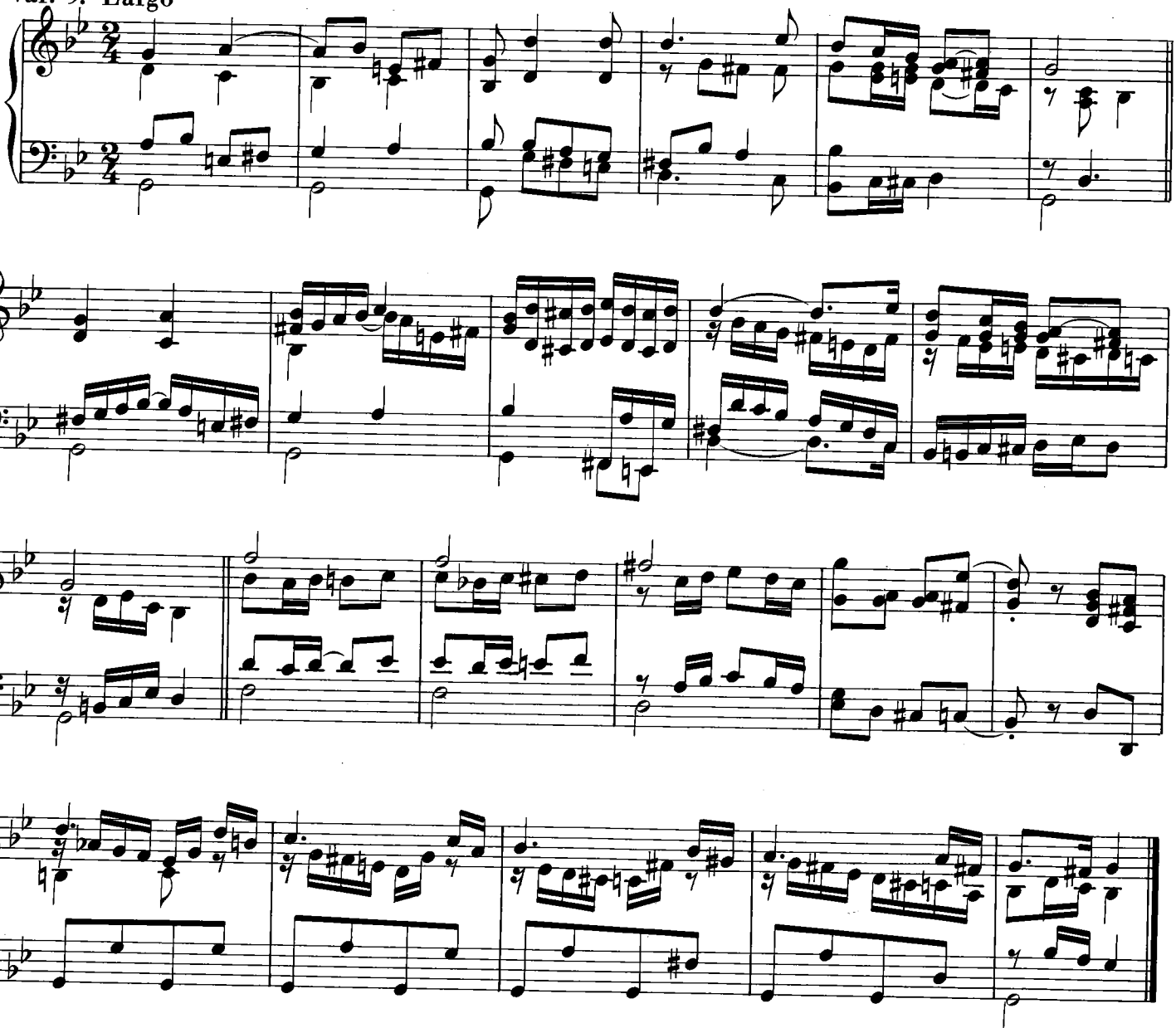

Var. 10.

Presto

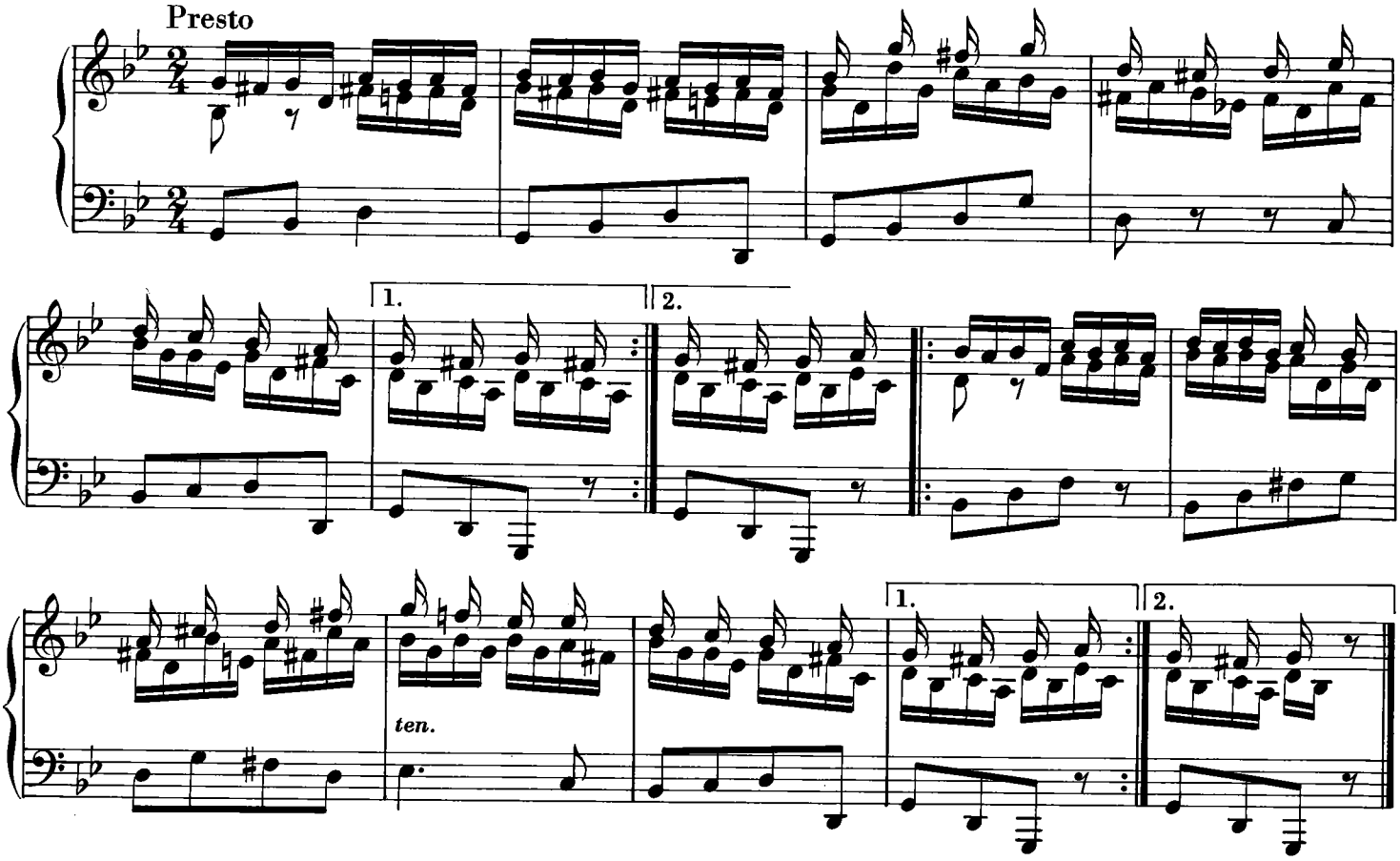

Var. 11

Grazioso

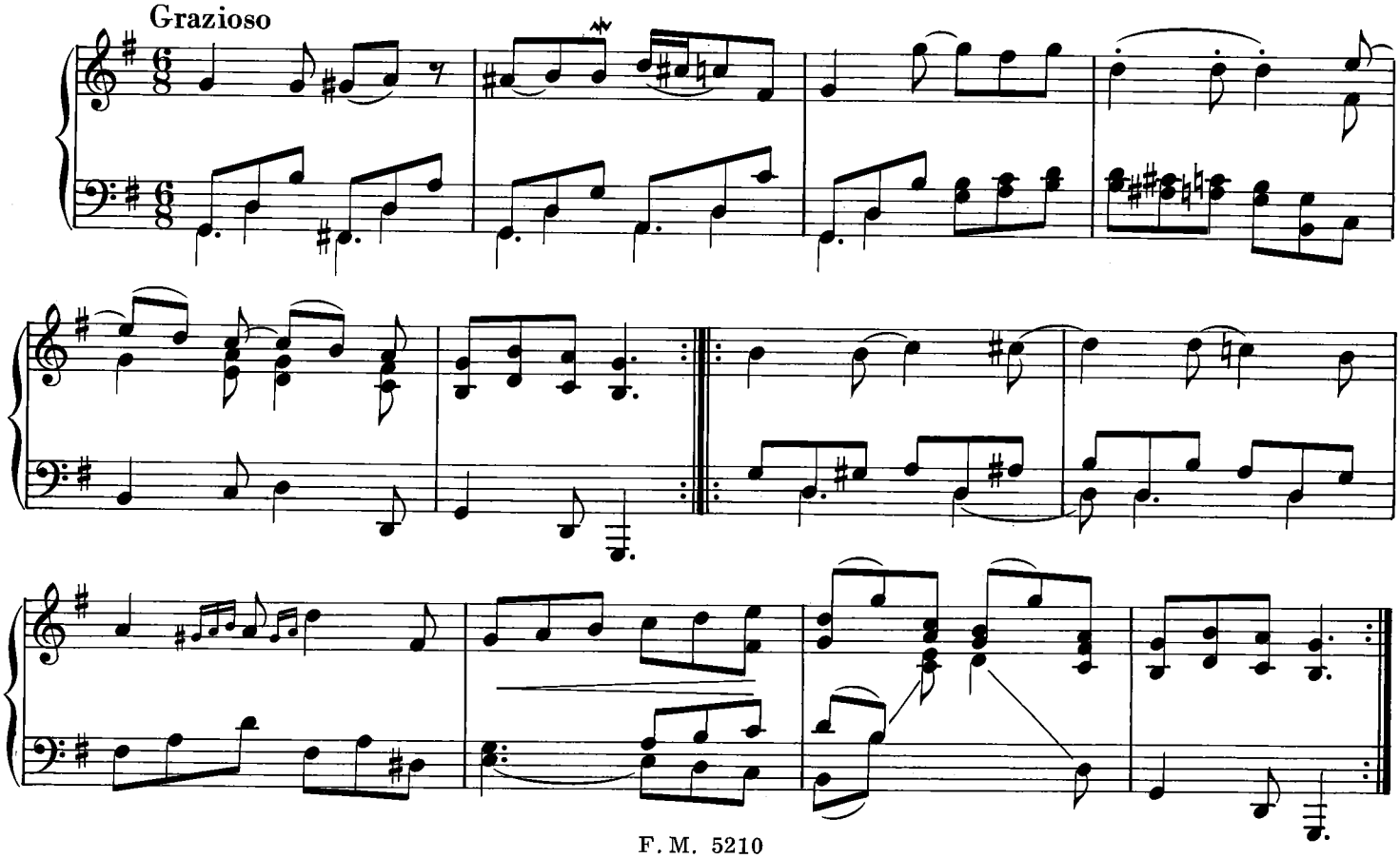

Var. 12

Allegro

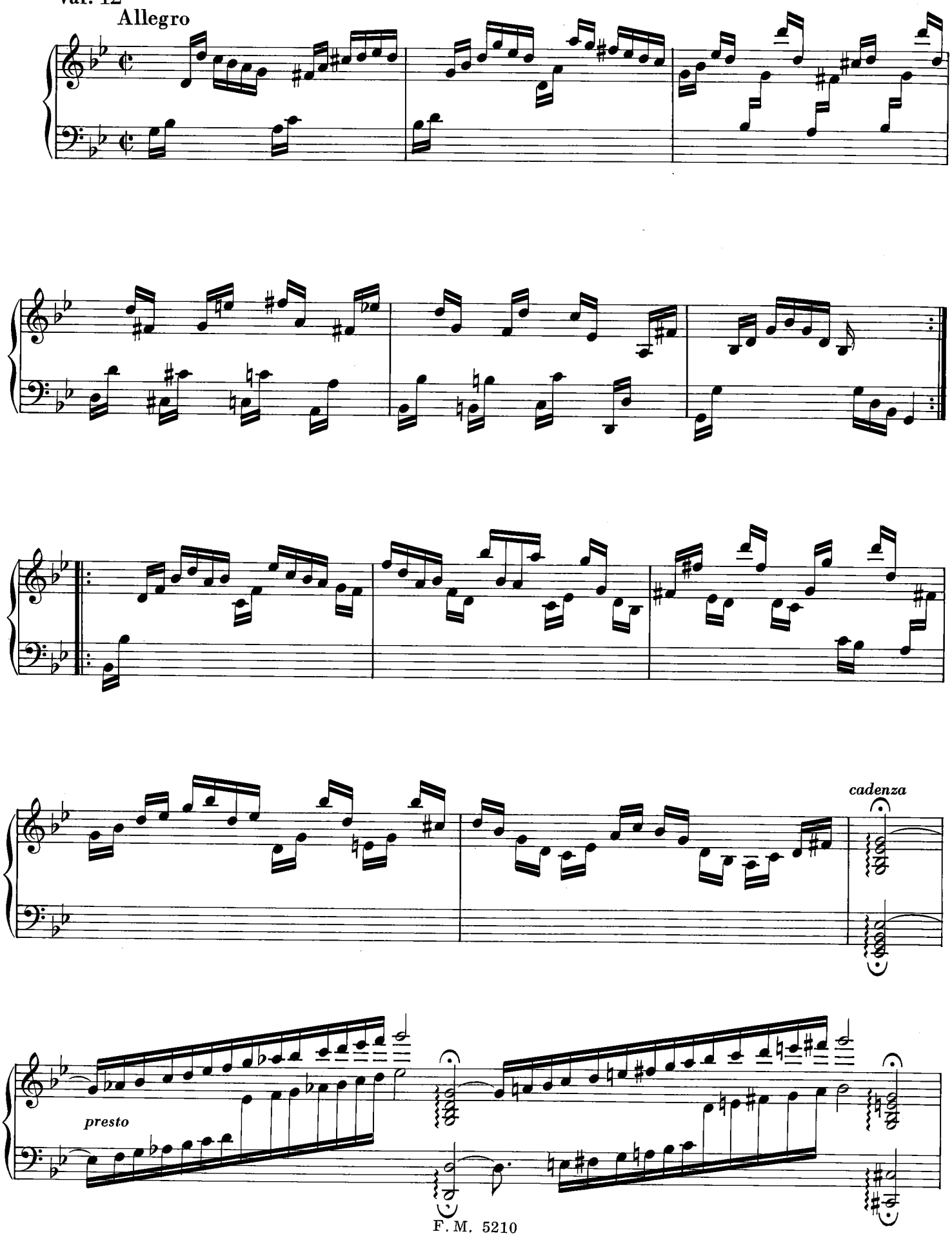

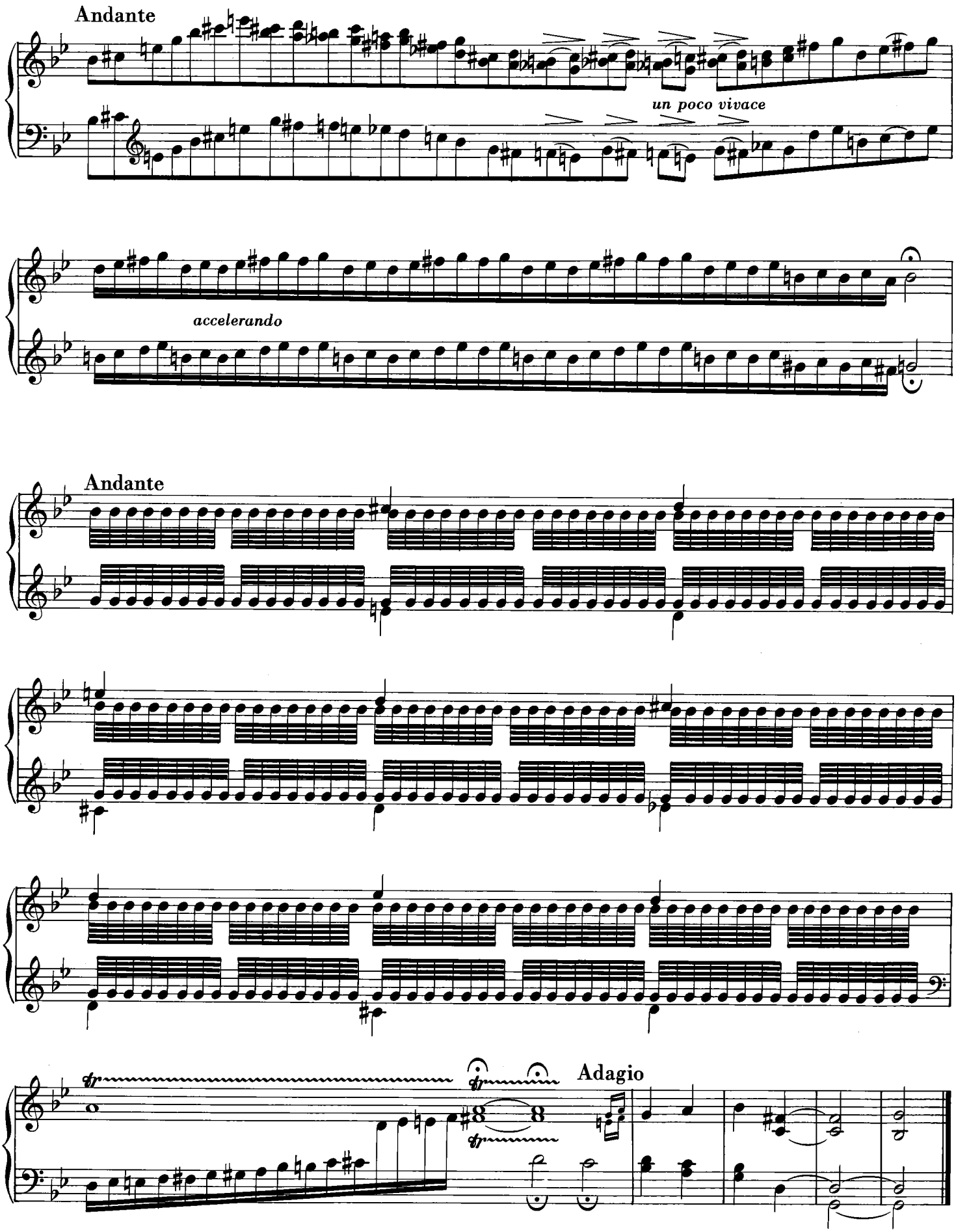
Andante
un poco vivace
accelerando
Andante
Adagio

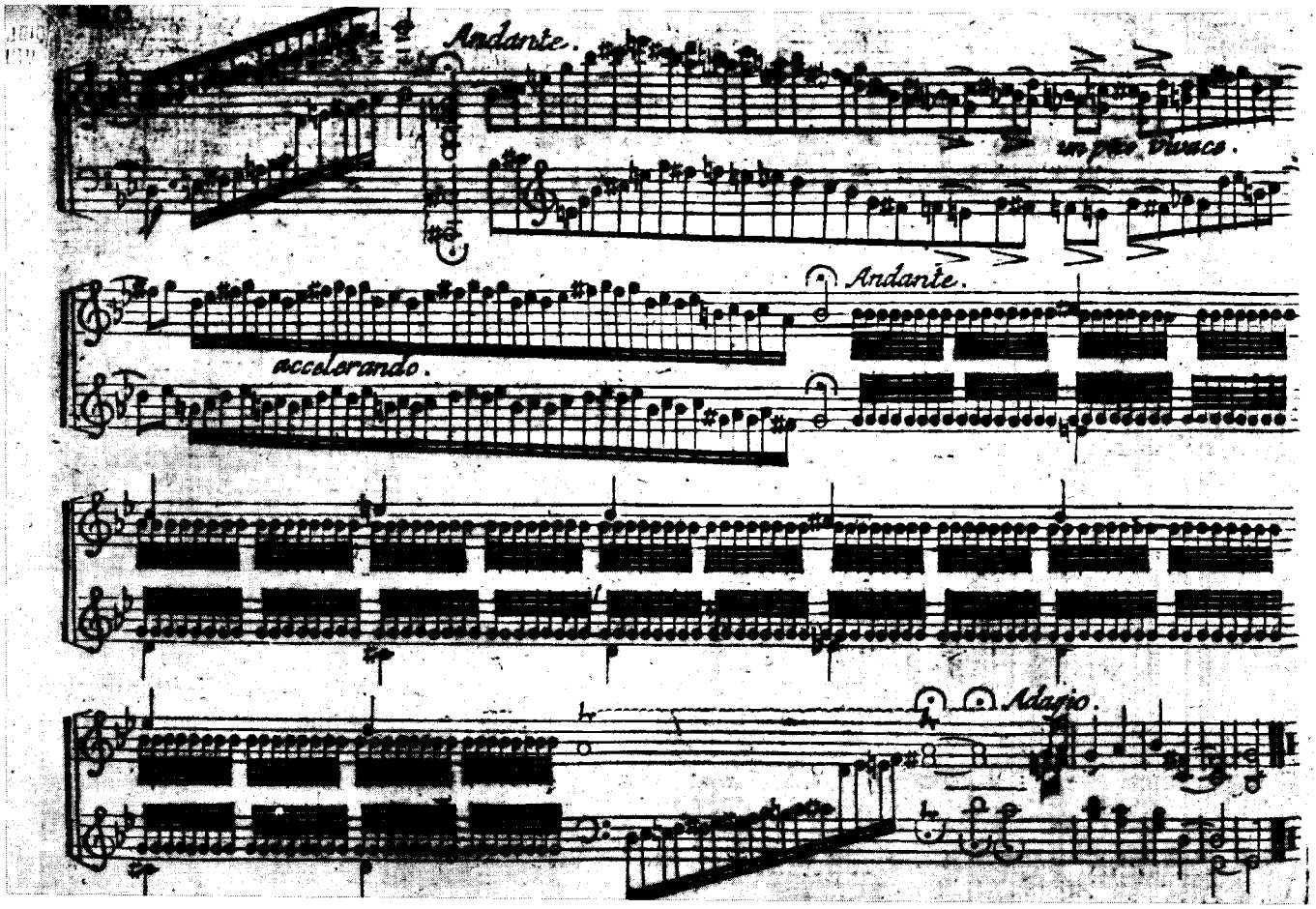

Thomas Byström was born September 2, 1772, in Helsinki. His father, Anders Byström, was an enterprising business man and shopkeeper, who ranked among the town elders and was elected in 1788 mayor of the city. Thomas attended school in Tallinn, across the Gulf of Finland on the Estonian side, but as early as 1787 he enrolled in the aristocratic artillery and engineering cadet school of St. Petersburg, where he passed his officer's examination in 1791. After this, he moved to Sweden and served in, for example, the Karlberg military academy, where there was a certain amount of music activity, too, as well as in the war college and as aide-de-camp of the king. He rose to the rank of lieutenant-colonel in 1813.

Thomas Byström obviously must have studied music, too, in St. Petersburg, for he was a skilful musician by the time he arrived in Sweden. In 1794 he became a member — the first of Finnish birth — of the Royal Academy of Music. Of Byström's creative output, all that is known is but ten or so songs, a few piano pieces and three violin sonatas. The songs and piano pieces were published in magazine-type series in *Musikaliskt Tidsfördrif* and *Skaldestycken satte i musik*. Most of the songs are in simple strophic form, representing typical popular tunes of their day; but some of them are cast in a bigger mold, composed according to more exacting standards. The latter Byström constructed by varying the melody in the different stanzas as well as the accompaniment according to the poetic content. There even occurs some simple tonal painting. Byström's piano pieces prove that he had a competent command of the pianistic style of his day; the use of harmonies is refined, and in spots the performer is required to display sparkling virtuosity.

Byström's most important compositions are his three violin sonatas, which the composer ordered from the publishing house of Breitkopf & Härtel in 150-copy printings in 1801. The musical language of these works is characterized by remarkable fluency and an admirable sense of style. Although the sonatas naturally are bound up closely with the classical tradition, the composer has much of an individual nature to say in them: he shapes his material freshly and unconventionally, and the treatment of harmony and rhythm is often surprisingly original and stimulating.

When Byström's post in the war college was abolished in 1816, he was reduced to serious financial straits. In 1818 he was appointed piano and organ teacher in the Academy of Music, but this appointment did not help him much, for the instruction was given free of charge.

Besides, a different man was given the job of teaching organ in 1824, when the instruction in piano and organ separated. And in 1833 instruction in piano playing was unexpectedly omitted from the curriculum of the institution altogether. Byström's hard lot was eased a bit by his being taken back into the service of the Ministry of War in 1827, this time, to be sure, with the reduced rank of major. He held this post until he died. Byström's selection to be Crown Prince Oskar's piano teacher signified honorable recognition. Oskar developed, as is well known, into a gifted musician and composer. Of Thomas Byström's six children, two followed in their father's footsteps. Johan Thomas Byström rose, like his father, to the rank of lieutenant-colonel and served as a conductor of music in Karlskrona. Oscar Byström, whose military rank was that of captain in the artillery, was an able composer and musicologist, who held a conductor's post in the Finnish town of Turku between 1872 and 1876.

Thomas Byström died in 1839. A warm tribute published in the *Helsingfors Tidningar* proved that he had not been forgotten in his old homeland. At the same time, it reveals to us some of the quiet tragedy of the evening of Thomas Byström's life.

Einari Marvia

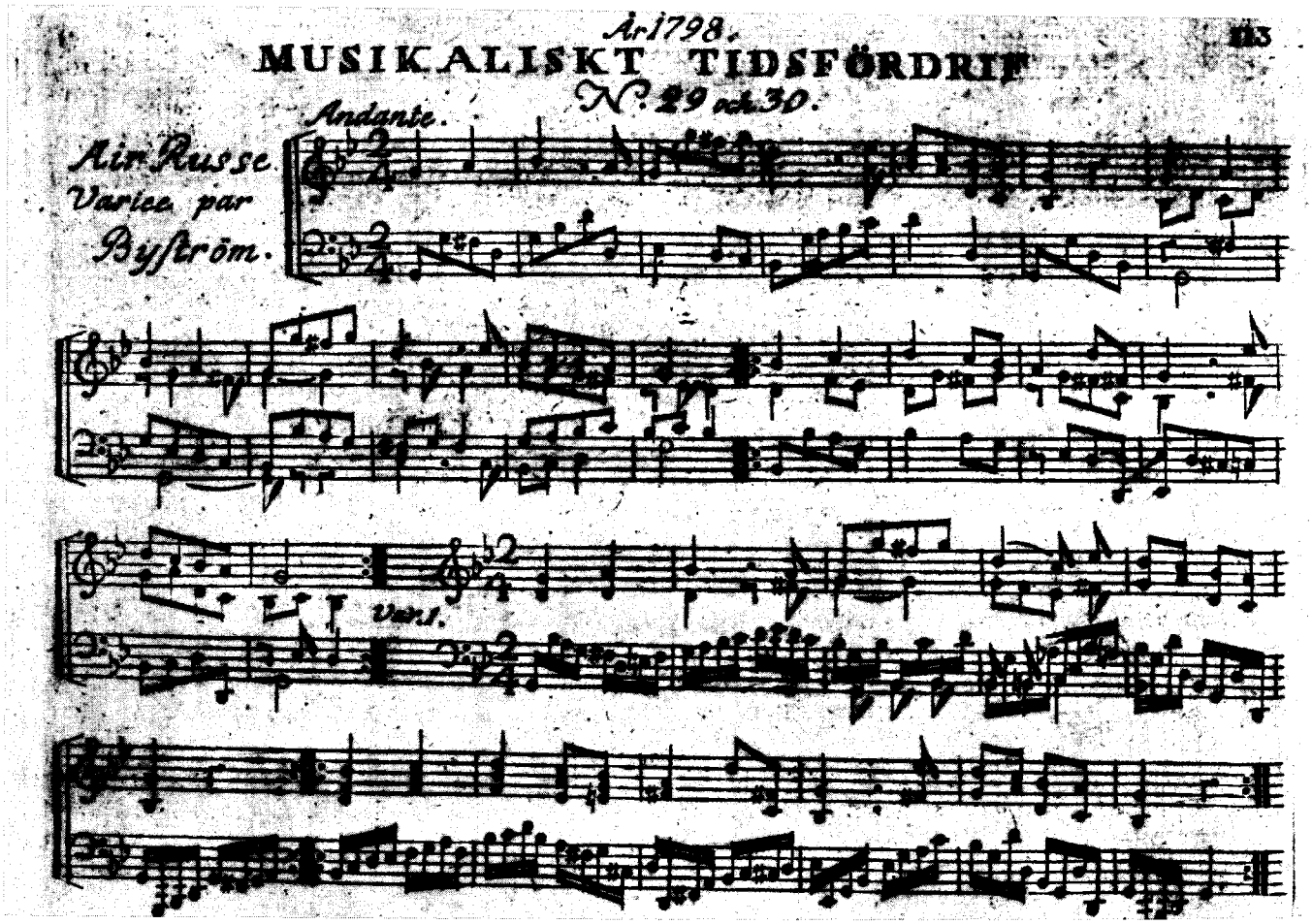

Thomas Byström föddes den 2. 9. 1772 i Helsingfors. Hans far Anders Byström var en driftig affärsman och handlande, som hörde till stadens äldste och år 1788 valdes till politieborgmästare. Thomas gick i skola i Reval, men inskrevs redan år 1787 i Adliga artilleri- och ingenjörskadettskolan i St. Petersburg, där han avlade officersexamen år 1791. Han överflyttade därefter till Sverige och verkade bland annat i Karlbergs krigsakademi, där även en viss musikaktivitet förekom, i krigskollegiet och som konungens adjutant. Han utnämndes till överstelöjtnant år 1813.

Thomas Byström hade tydligen även studerat musik i St. Petersburg, ty redan då han anlände till Sverige, var han en skicklig musiker; år 1794 invaldes han i kungliga musikakademien, vars första finskfödde medlem han blev. Av Byströms kompositioner känner man endast till ett tiotal solosånger, några pianokompositioner och tre violinsonater. Sångerna och pianokompositionerna publicerades i två som tidskrifter utkommande serier, Musikaliskt Tidsfördrif och Skaldestycken satte i musik. De flesta av sångerna var enkla, för den tiden typiska sällskapsvisor, men bland dem finns också mera omfattande och genomkomponerade sånger; dessa byggde Byström upp så att han varierade melodin och ackompanjemanget till de olika stroferna på basen av textinnehållet. Även enkelt tonmåleri förekommer. Byströms pianokompositioner visar att han väl behärskade tidens pianostil; harmoniseringen är förfinad, och ställvis krävs av tolkaren en pärlande virtuositet.

Byströms mest betydande kompositioner är de tre violinsonater, som Breitkopf & Härtel år 1801 på uppdrag av kompositören tryckte i en upplaga om 150 exemplar. De utmärks av en ovanlig otvungenhet och en fin stilkänsla. Ehuru sonaterna självfallet nära ansluter sig till den tidens klassiska tradition, har kompositören samtidigt mycket personligt att säga: han ger sitt material en frisk och okonventionell form och harmoni- och rytmbehandlingen är ofta överraskande originell och stimulerande.

Då Byströms post i krigskollegiet år 1816 blev indragen, försvårades hans ekonomiska ställning. År 1818 utsågs Byström till lärare i piano- och orgelspel vid musikakademien, men inte heller detta var till stor hjälp, då undervisningen meddelades gratis. Dessutom övertogs lektionerna i orgelspel av en annan lärare år 1824, då piano- och orgelundervisningen skildes åt, och år 1833 beslöt man överraskande att helt upphöra med pianoundervisningen vid akademien. I någon mån underlättades Byströms liv, då han år 1827 ånyo blev anställd vid krigsministeriet, denna gång visserligen blott i majorsvakans. På denna post verkade han till sin död.

Ett hedersuppdrag innebar det för Byström att han utsågs till pianolärare för kronprins Oskar. Oskar blev som känt en skicklig musiker och kompositör.

Två av Thomas Byströms sex barn följde i sin fars fotspår. Av dem avancerade Johan Thomas Byström i likhet med fadern till överstelöjtnant; han verkade som kapellmästare i Karlskrona. Oscar Byström, vars militära grad var kapten vid artilleriet, var en framstående kompositör och musikforskare, som bland annat var kapellmästare i Åbo under åren 1872—76.

Thomas Byström dog år 1839. Den i varma ord avfattade dödsrunan i Helsingfors Tidningar visar att han inte var bortglömd i sitt gamla hemland. Samtidigt ger den oss en aning om den tysta tragik som kännetecknade Thomas Byströms levnadsafton.

Einari Marvia